WWFs innspill til anbefalingene fra utvalget om grønn konkurransekraft

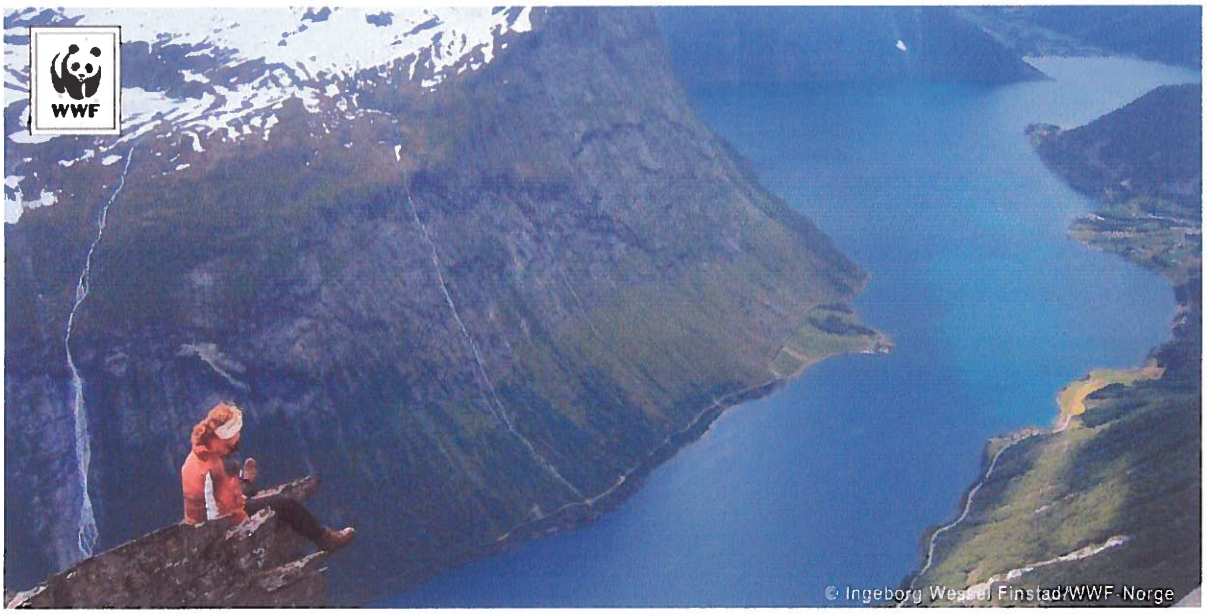
Innledning - Hovedanbefalinger fra WWF 2

2: WWFs tverrgående anbefalinger 3
- 2.1: Lag ti bud for det grønne skiftet 4
- 2.2: FNs bærekraftsmål må danne rammen for norsk næringsutvikling 4
- 2.3: Bruk av nasjonale virkemidler for å nå Norges klimamål kan styrke norsk konkurransekraft 5
- 2.4: Planlegging og investeringer må ta utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050 6

3: WWFs innspill til utvalgets sektoranbefalinger 7
- 3.1 Omstilling i petroleumssektoren 7
- 3.2: Norsk skogbruk må bli bærekraftig før det kan vokse 9
- 3.3: Bærekraftige marine næringer vil bli enda viktigere 13

4: WWFs innspill til finansielle grep for å styrke grønn konkurransekraft 16
- 4.1: Forurenser skal betale, og eksternaliteter skal prises 16
- 4.3: Klimavennlige investeringer 18
- 4.4: Offentlige anskaffelser skal være grønne 19

5: Avslutning 19

1. Innledning - Hovedanbefalinger fra WWF

"Dersom verden ikke klarer ambisjonene i Parisavtalen, vil konsekvensene bli store, også i Norge" (Grønn konkurransekraft s.83)

Når verdenssamfunnet har forpliktet seg til å arbeide for å begrense den globale gjennomsnittstemperaturen til 1,5 grader, må alle nasjoner bidra så raskt så mulig med substansielle utslippskutt. I dette bildet er det ikke bare utfordringer, men også store muligheter for nasjonene som posisjonerer seg i et nytt marked. I sin anbefaling har utvalget for grønn konkurransekraft trukket frem en rekke muligheter for Norge i overgangen til et lavutslippssamfunn. WWF støtter mange av disse anbefalingene, men vil i dette høringssvaret også trekke frem ytterligere anbefalinger som vi mener vil være helt sentrale for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Det er maktpåliggende å minne om selve årsaken til at det er viktig å bekjempe klimaendringene; å stanse tapet av naturmangfold og sikre livs- og ressursgrunnlaget på kloden. WWFs Living Planet Report fra 2016[1] viser at verdens dyreliv er mer enn halvert på 40 år. Gjennomsnittlig mister vi to prosent av dyrelivet for hvert år som går. Hvis dette fortsetter, vil to tredeler av klodens dyreliv ha forsvunnet på de 50 årene fra 1970 til 2020. Klimaendringene er i økende grad en pådriver for dette, men overbeskatning og arealbruk er enn så lenge hovedårsakene. En norsk strategi for grønn konkurransekraft må derfor være forankret i verdiskaping som er bærekraftig både for klima og natur.

WWFs hovedanbefalinger for å sikre at både klimahensyn og natur ivaretas i norsk næringsutvikling fremover er:

- Klimaloven må styrkes

[1] http://awsassets.wwf.no/downloads/lpr_2016_full_report_spread_low_res.pdf

- Bruk av nasjonale virkemidler for å nå Norges klimamål kan styrke norsk konkurransekraft
- FNs bærekraftsmål må danne rammen for norsk næringsutvikling
- Lag ti bud for det grønne skiftet, etter modell fra de ti oljebudene fra 1971
- Petroleumsskatteregimet må revideres
- Norsk skogbruk må bli bærekraftig før det kan vokse
- Bærekraften i marine næringer må sikres

Evnen til å skape konkurransekraft basert på grønne løsninger vil være definerende for hvordan Norge skal utvikle seg som nasjon framover. Målet med å sikre Norges grønne konkurransekraft er å skape arbeidsplasser og velferd i et lavutslippssamfunn. WWF anerkjenner det viktige arbeidet som ekspertgruppen for grønn konkurransekraft har gjort med denne anbefalte strategien. Dette må nå brytes ned til små og store politiske beslutninger som fører til at vi bygger Norge på nytt, basert på en fremtid uten utslipp. WWF vil særlig berømme utvalgets evne til å illustrere at det er en helhetlig samfunnsendring vi står overfor, som bare kan lykkes hvis vi tar grep på tvers av sektorer og samfunnsområder. Det krever etter vår mening en bred politisk forankring, og bør derfor videreføres gjennom en stortingsmelding. Det er naturlig at Klima- og miljødepartementet (KLD) har ansvar for gjennomføringen av denne stortingsmeldingen på vegne av regjeringen.

WWF vil understreke viktigheten av å forankre dette så bredt som mulig i Stortinget for å sikre praktisk politisk implementering, og mener at:

- Arbeidet må tas videre i form av en stortingsmelding som utarbeides av KLD.

2. WWFs tverrgående anbefalinger

"Det er en stor omstilling Norge står foran, den krever lederskap, mot og omstillingsevne" (Grønn konkurransekrafts. 84).

Norges klimamål for 2030 er ikke tilstrekkelig til å ta vår rettferdige andel av den globale klimadugnaden [2] I følge Climate Interactives Climate Scoreboard vil det som til nå er meldt inn av nasjonale bidrag til FN føre til en global oppvarming på rundt 3,5 grader celsius, som er langt unna forpliktelsen fra Parisavtalen om å begrense jordens temperaturstigning til godt under to grader celsius, fortrinnsvis til en og en halv grad celsius.

For å ivareta optimismen og innsatsviljen som ulike bransjer har signalisert i forbindelse med arbeidet med grønn konkurransekraft, er det behov for tydelige klimamål og gode styringsverktøy som viser retning for mål og utvikling av klimagassutslippene. Vi vet at politisk usikkerhet er blant risikofaktorene som er vanskeligst å styre for næringslivet. Vi vet også at tiltak som kan synes kostbare nå, men som bidrar til en tidlig omstilling vil lønne seg både for klimaet og næringslivet. Som utvalget selv skriver *"Tydelige mål og dermed forutsigbare rammebetingelser legger til rette for innovasjon, investeringsvilje og langsiktig næringsutvikling."*

---

[2] https://www.sv.no/wp-content/uploads/2014/12/Norges-klimamål-2030-endelig-rapport.pdf

2.1: Lag ti bud for det grønne skiftet

Da det norske oljeeventyret begynte, satte Stortinget opp ti bud for den norske oljevirksomheten. Budene, som ble utformet i Stortingets industrikomité under behandlingen av en stortingsmelding i 1971, har siden utgjort viktige styringssignaler[3] for det som skulle utvikle seg til å bli Norges suverent største næring. De ti oljebudene la grunnlaget for nasjonal kontroll over ressursene, mangfoldig næringsutvikling og en samordnet politikk på mange nivåer. På miljøområdet er det verdt å trekke fram et imponerende framsynt forbud mot fakling av gass, som bidro til å plassere Norge i førersetet når det gjaldt miljøkrav til petroleumsvirksomhet.

Den utfordringen vi står overfor i dag har flere fellestrekk med den Stortingets industrikomité gikk løs på i 1971. Vi vet at det grønne skiftet vil måtte innebære en gradvis, men svært omfattende omlegging av næringslivet. Vi vet at det er et betydelig behov for samordnet nasjonal politikk. Og vi vet at behovet for framsynt forvaltning av de fornybare naturressursene vil bli ekstra stort – når det er disse ressursene vi skal innstille oss på å leve av. Vi må klare en gradvis overgang fra å være et samfunn med høy oljeavhengighet og høye klimautslipp, til å bli et samfunn med lave utslipp og med et næringsliv basert på kretsløpstenkning og fornybare ressurser.

Utvalget for grønn konkurransekraft presenterer i sin rapport ti prinsipper for politikkutforming som bør operasjonaliseres for å ivareta hensynet til både klima og natur. En grundig stortingsbehandling av et slikt forslag vil gi disse overordnede grepene den brede politiske forankring de trenger. Disse overordnede prinsippene vil påvirke hvordan Norge utvikler seg i retning av et lavutslippssamfunn som også videreutvikler vår grønne konkurransekraft.

WWF mener at anbefalingene fra ekspertgruppen for grønn konkurransekraft bør følges opp med en egen stortingsmelding fra Klima- og miljødepartementet, som bør inneholde:

- forslag til ti bud for det grønne skiftet i Norge, etter modell av de ti oljebudene.

2.2: FNs bærekraftsmål må danne rammen for norsk næringsutvikling

"Å begrense klimaendringene er avgjørende for svært mange av bærekraftsmålene" (Grønn konkurransekrafts. 23)

I september 2015 vedtok alle FNs medlemsland bærekraftsmålene. Målene er verdens plan for bærekraftig utvikling frem mot 2030 og Norge må bidra til å oppnå målene både hjemme og gjennom internasjonal innsats. Målene er ambisiøse, og for mange delmål gjenstår det også et stort arbeid før de er oppnådd i Norge. Norge bør ha som målsetting å være et globalt foregangsland for oppnåelse av FNs bærekraftsmål. Da er det nødvendig med et rammeverk og tiltak for å oppnå målene, også på hjemmebane.

---

[3] http://www.npd.no/no/Publikasjoner/Norsk-sokkel/Nr2-2010/10-oljebud-til-a-leve-med/

Bærekraftsmålene legger konkrete rammer som fremtidig næringsutvikling må skje innenfor og inneholder flere konkrete delmål som det vil være en stor utfordring å løse. Samtidig representerer de en stor forretningsmulighet for norsk næringsliv. Mange norske bedrifter sitter på kunnskap og teknologi som kan bidra til å løse noen av de store utfordringene verden står overfor og bidra til en grønn næringsutvikling som tar oss nærmere måloppnåelse. Eksempler på dette kan være Norges kunnskap og teknologi innenfor fornybar energi, marine næringer og i maritim sektor.

FNs bærekraftsmål bør danne rammeverket for grønn næringsutvikling fremover, og WWF mener målene bør fungere som en overordnet ramme for en stortingsmelding om grønn konkurransekraft. Målene kan ikke nås uten et tett samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn. Stortingsmeldingen bør legge til rette for økt samarbeid på tvers av sektorer for å fremme utvikling av fremtidens bærekraftige løsninger.

WWF anbefaler at FNs bærekraftsmål danner rammen for stortingsmeldingen om grønn konkurransekraft, og denne må inneholde:

- En gjennomgang av hvordan næringsliv og myndigheter kan bidra til oppnåelse av bærekraftsmålene globalt og nasjonalt.
- En strategi for hvordan Norge kan utnytte og videreutvikle teknologi og kompetanse til å skape nye næringsmuligheter for norske bedrifter i å bidra til oppnåelse av bærekraftsmålene.
- Tiltak som fremmer teknologioverføring og eksport av norske bærekraftige løsninger til utviklingsland for å bidra til oppnåelse av bærekraftsmålene.

2.3: Bruk av nasjonale virkemidler for å nå Norges klimamål kan styrke norsk konkurransekraft

"Vi mener det er et næringspotensial forbundet med å ligge foran i en global omstilling" (Grønn konkurransekrafts. 27)

Ekspertgruppen for grønn konkurransekraft anbefaler at Norge må prioritere å investere i utslippskutt i nasjonalt for å sikre økt verdiskaping og økonomisk omstilling. *"Utvalget anbefaler norske politikere å sette mål om å redusere ikke-kvotepliktige utslipp nasjonalt med opp mot 40 prosent."* Da utvalgets anbefaling ble presentert understreket også Connie Hedegaard at klimapolitikk som er basert hovedsakelig på kvotekjøp i andre land, kan synes kostnadseffektiv på kort sikt, men at det i realiteten kan bidra til å undergrave evnen til nasjonal teknologiutvikling og ny grønn verdiskaping på litt lengre sikt. Et lovfestet mål om å gjennomføre nasjonale utslippskutt ved hjelp av nasjonale virkemidler kan gi næringslivet den forutsigbarheten og de langsiktige styringssignalene de etterspør for å igangsette nødvendige investeringer, og derigjennom styrke norsk konkurransekraft.

WWF støtter utvalgets anbefaling på dette punktet, og mener:

- at nasjonale klimamål skal oppnås ved hjelp av nasjonal virkemiddelbruk bør inkluderes i definisjonen av klimamålene i den kommende klimaloven.

2.4: Planlegging og investeringer må ta utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050

"Risikoen forbundet med business as usual *er stor for den norske velferden og verdiskapingen"* (Grønn konkurransekraft: 84).

Utvalget for grønn konkurransekraft anbefaler at klimautfordringens langsiktige karakter, og faren for irreversibel oppvarming må hensyntas i statlig og kommunal planlegging. I nasjonal transportplan har Norge et verktøy for helhetlig planlegging og investeringer i transportsektoren. Planen, som legges fram i valgår og gjelder ti år fram i tid, presenterer regjeringens transportpolitikk. WWF etterspør et lignende grep for klimapolitikken, et nasjonalt karbonbudsjett. Det bør vedtas for perioder på ti år, slik NTP gjøres i dag. Karbonbudsjettene bør suppleres av femårige klimahandlingsplaner. Disse skal vise hvilke tiltak som skal settes i verk i neste stortingsperiode, og fordele ansvaret for måloppnåelse.

For å planlegge effektivt for et lavutslippssamfunn i 2050 er det helt sentralt at prioriteringene i statsbudsjettet samlet sett bidrar til at utslippene går ned, år for år. Statsbudsjettet må derfor inneholde et klimagassbudsjett som viser tiltak som øker eller reduserer utslippene i hver sektor. En oversikt over finansiering av tiltaket og ansvarlig for oppfølging bør også inngå.

På samme måte som at klimavirkningene av statsbudsjettet må synliggjøres, er det viktig at klimavirkningene av de kommunale budsjettene også synliggjøres. Norske kommuner er svært forskjellige i størrelse og folketall. Det er likevel viktig at det utarbeides en felles metode for synliggjøring av klimaeffekter av de kommunale budsjettene, og at det lages et godt veiledningsmateriale. Synliggjøring av klimaeffektene i kommunale budsjetter vil være et viktig grep for å sikre at ikke vedtak med negative klimavirkninger fattes, sikre tilstrekkelige tiltak for klimatilpasning lokalt, og styre budsjettene i retning av omstilling til lavutslippssamfunnet.

WWF mener at en lovfesting av nasjonale klimamål for 2030 og 2050, samt lovfesting av en forutsigbar årlig oppfølgingsprosess for å oppnå disse målene, vil sikre den tydelighet og forutsigbarhet som utvalget etterspør for næringslivet. Den kommende klimaloven kan sørge for en slik forutsigbarhet, men det forutsetter at loven styrkes betydelig fra regjeringens opprinnelige lovforslag, gjennom den pågående høringsrunden og påfølgende behandling i Stortinget.

I utvalgets anbefaling står det at "*Forutsigbare mål om reduserte utslipp legger til rette for innovasjon, investeringsvilje og langsiktig næringsutvikling.» «For å få dette til må teknologiutvikling og implementering av ny teknologi forseres i et marked som i dag ikke er villig til å betale mer for grønne løsninger. Det vil kreve en ny dynamikk mellom myndigheter og næringsliv.»* WWF har utarbeidet et eget lovforslag[4], i samarbeid med jusprofessor Hans Christian Bugge, som vi mener vil introdusere en slik ny dynamikk mellom myndigheter og næringsliv. Formålet med lovforslaget er å etablere en politisk prosess på klimaområdet som skaper langsiktige og forutsigbare rammer for næringslivet. Dette vil gi et kraftig insentiv til tidlige investeringer i nye lavutslippsteknologier og løsninger.

---

[4] http://awsassets.wwf.no/downloads/wwf_horingssvar_klimalov_final.pdf

WWF støtter utvalgets anbefaling om at planlegging og investeringer må gjøres med utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn. Dette må innebære at:

- Den norske klimaloven styrkes i tråd med WWFs lovforslag.
- Det etableres et nasjonalt karbonbudsjett med tilhørende klimahandlingsplaner.
- Statsbudsjettet styrkes med et eget klimagassbudsjett.
- Kommunale budsjetter styrkes med klimagassbudsjetter etter en nasjonal norm.

3: WWFs innspill til utvalgets sektoranbefalinger

3.1 Omstilling i petroleumssektoren

"Mitigation policy could devalue fossil fuel assets and reduce revenues for fossil fuel exporters, but differences between regions and fuels exist (high confidence). Most mitigation scenarios are associated with reduced revenues from coal and oil trade for major exporters (high confidence)" (IPCC 5th Assessment report, Summary for Policymakers: 25).

For å stabilisere jordens temperaturøkning ved 1,5-2 C må vi endre våre energisystemer fra fossil til fornybar energibruk. IPCCs siste rapport viser at 78% av de menneskeskapte klimagassutslippene til nå kommer fra fossil energibruk i energisektoren og industrisektoren[5]. Med Parisavtalen, utbygging av fornybar energi i kombinasjon med storstilt energieffektivisering og omlegging av energietterspørsel fra fossilt til fornybart, vil den forventede økonomiske gevinsten ved petroleumsvirksomhet på norsk sokkel bli svakere for hvert år som går.[6] Dette betyr økt økonomisk risiko for fremtidig oljeutvinning, noe som også fremgår av utvalget for grønn konkurransekrafts rapport.

Hensynet til sårbar natur må ivaretas

Olje- og gassvirksomhet kan true natur i verdifulle og sårbare områder. I slike havområder må hensynet til naturverdiene veie tyngre enn olje- og gassvirksomhet. For eksempel er havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er blant verdens største og mest verdifulle når det gjelder naturmangfold og naturressurser.[7] Verdens største torskebestand (skrei) har sine gyteplasser i området. Verdens største kaldtvannskorallrev finnes på havbunnen utenfor Røst, og den største sjøfuglkolonien som finnes i fastlands-Europa er lokalisert i området. Iskanten er starten på alt liv i Arktis, og samtidig er Arktis området hvor klimaendringene skjer raskest og naturen sliter mest for å tilpasse seg. Petroleumssektorens veikart som beskriver en ambisjon om økt letevirksomhet og åpning av nye områder for å opprettholde dagens produksjonsnivå på sokkelen, kommer i direkte konflikt med flere av disse mest sårbare områdene for norsk natur.

Staten tar en for stor del av den økonomiske risikoen

---

[5] https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/AR5_SYR_FINAL_SPM.pdf s.5

[6] http://www.bloomberg.com/features/2016-ev-oil-crisis/

[7] http://www.imr.no/publikasjoner/andre_publikasjoner/kronikker/2013/lofotenvesteralen_noe_helt_for_seg_selv/nb-no

Gjennom dagens petroleumsskatteordning er staten bærer av store deler av den økonomiske risikoen knyttet til petroleumsutvikling på sokkelen. 88% av risikoen knyttet til utvikling av nye felt dekkes av staten, mens selskapene kun tar 12% av risikoen[8]. Dette er en ordning som har tjent staten godt, fordi ordningen har ført til høy investeringsaktivitet som i tillegg har vært svært lønnsom. Det økonomiske risikobildet for oljenæringen er drastisk endret i løpet av de siste årene, med en allerede svekket oljepris og en verden som gjennom Parisavtalen er enig om å redusere etterspørselen etter petroleumsprodukter drastisk. WWF mener at petroelumsskatteordningen må reflektere dette, ved at selskapene bærer en større del av risikoen det de gjør i dag.

Av Prop 1. LS (2017)[9] kommer det frem at dersom petroleumsskatteordningen hadde vært nøytral, ville selskapene måtte dekke 24% av risikoen knyttet til utvikling av nye felt, mot 12% i dag. WWF ser heller ingen grunn til at staten skal bære risikoen til selskaper som ikke er kommet i skatteposisjon med dagens usikre utsikter for oljebransjen. Tvert imot mener vi selskapene i større grad må bære risikoen selv. Å fjerne leterefusjonsordningen vil være en måte å bidra til dette.

Utvalget for grønn konkurransekraft peker på at det er behov for en gjennomgang av dagens petroleumsskatteordning for å sikre at fellesskapet ikke tar økende risiko i et marked med økende etterspørselsusikkerhet. Grønn skattekommisjon kom i 2015 med en tilsvarende anbefaling.[10]

Reduserte statlige investeringer i leting etter nye ressurser på norsk sokkel vil åpne et rom for å flytte kompetanse og investeringer over til bærekraftig næringsutvikling og skape nye konkurransefortrinn for Norge. Ressursene som i dag brukes til ny oljeleting bør heller kanaliseres mot bærekraftig verdiskapning som tar hensyn til de klimautfordringene verden står overfor, og som sikrer en bærekraftig økonomisk utvikling nasjonalt.

WWF støtter utvalgets anbefaling om å sikre at fellesskapet ikke tar økende risiko i et marked med økende etterspørselsusikkerhet. Dette bør innebære at:

- Friinntekten fjernes.
- De raske avskrivningene i den ordinære selskapsskatten og i særskatten fjernes.
- De høye rentefradragene i særskatten fjernes.
- Leterefusjonsordningen avvikles.
- De mest sårbare områdene i norsk natur skjermes for ny petroleumsvirksomhet.

3.2: Norsk skogbruk må bli bærekraftig før det kan vokse

«Samtidig er det viktig at økt utnyttelse av skogens ressurser gjøres på en måte som samtidig ivaretar naturmangfolg og andre miljøverdier i skogen» (Grønn konkurransekraft s. 76).

---

[8] https://www.regjeringen.no/contentassets/83f4ddc3a3e54345aa45c5cd17e4e12c/no/pdfs/prp201620170001ls0dddpdfs.pdf

[10] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-15/id2465882/

WWF mener at en videre utvikling av skognæringen må være bygget på bærekraftig forvaltning, flerbruksinteresser, landskapsøkologi og vern av de viktigste skogsområdene. En grønn omstilling må skje på naturens premisser, og sørge for at skogens rolle for naturmangfoldet og som karbonlager blir ivaretatt. Økonomisk vekst i skogbruket må være bygget på kvalitet fremfor kvantitet. FSC-sertifisering av norsk skogbruk, vern av de viktigste områdene for naturmangfoldet og stans av skadelig praksis som flatehogst og andre miljøhensyn, stans i bruk av fremmede treslag og hogst av verneverdig skog må være forutsetninger for en videre utvikling av norsk skogbruk.
WWF er opptatt av at norsk skogbruk skal være så bærekraftig som mulig, for å kunne ta vare på naturmangfoldet i skogen og samtidig kunne sikre god verdiskaping i skog- og trenæringen.

Det trengs en kraftig forbedring av miljøhensynene i skogbruket for å redusere konfliktene mellom naturmangfold, friluftsliv og andre interesser, og myndighetene må bidra til at miljøkravene forbedres. Bærekraftforskriften i skogloven er utdatert og må revideres. Det trengs overordnede miljøhensyn som ivaretar naturverdiene og naturgodene, og som bedre sikrer den betinget fornybare ressursen som skogen er.

FSC-prosessen har i 2016 kommet i gang igjen i Norge, med et samarbeid mellom miljøorganisasjonene og industrien for å utarbeide en nasjonal risikovurdering for «controlled wood».[11] Det er også forutsatt at det skal utarbeides en nasjonal FSC-standard, og når dette er kommet på plass vil dette være et svært viktig bidrag til et mer bærekraftig skogbruk. FSC-sertifisering av norsk skogbruk vil være viktig for fremtidig pris og markedstilgang for norske produkter fra skogen. Økt skogvern er også viktig for markedstilgangen og noe blant annet Norske Skog har bedt om i en årrekke[12], mens skogvernet har gått i sneglefart og ligger på kun 3 prosent av den produktive skogen.

Kvalitet framfor kvantitet i skogbruket
Klimaet i Norge gjør at skogene våre er mer egnet til å produsere saktevoksende kvalitetsvirke framfor hurtigvoksende papirproduksjon. Derfor ønsker WWF en vridning i tankesettet i norsk skogbruk - fra kvantitetstenkning til kvalitetstenkning.
Det er bra at rapporten om Grønn konkurransekraft peker på økt videreforedling i Norge som en fortetningsmulighet. Det er imidlertid ikke råstofftilgangen som er begrensende i Norge, og økt effektivitet i skogbruket må derfor ha hovedfokuset på økt verdiskaping ut fra de ressursene som man i dag tar ut, framfor å øke uttaket. Med dagens kostnadsnivå er det utenkelig at Norge vil kunne konkurrere med nabolandene på selve råstoffproduksjonen. Verdiøkningen må derfor i all hovedsak komme fra økt kvalitet og økt grad av foredling nasjonalt.

Skogsveier
Miljøfiendtlige subsidier må fases ut. Det finnes fremdeles en rekke slike subsidieordninger, som eksempelvis tilskudd til drift i vanskelig terreng og bygging av skogsveier i inngrepsfrie

[11] Definert som: *Material which has passed assessment for conformance with FSC Controlled Wood requirements according to the standard FSC-STD-40-005* Requirements for sourcing FSC Controlled Wood or FSC-STD-30-010 Forest management requirements for FSC Controlled Wood certification file:///C:/Users/ilomelde/Downloads/FSC-PRO-60-002a(NRAF)_CW_2nd_Cons.pdf
[12] https://www.nrk.no/norge/strid-om-skogsfredning-1.514259

områder. Forskning viser at veiløse (inngrepsfrie) skogsområder har like høye naturverdier som verneområder[13], og at det derfor er viktig å også sikre disse områdene. I henhold til FNs konvensjon om biologisk mangfold (CBD) skal alle land fase ut slike subsidier, og dette har også blitt anbefalt av OECD.

Statens landbruksforvaltning og Direktoratet for naturforvaltning la i 2010 fram rapporten «Skogsveibygging og hensynet til inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)»[14] som slo fast at skogsveinettet har i løpet av registreringsperioden (1988-2008), gitt utslag i et betydelig tap av inngrepsfri natur. For hele perioden 1988- 2008 er det landbrukssektoren som står for det største tapet av INON-områder, med et samlet bortfall på i overkant av 3800 km². Bortfallet skyldes i all hovedsak bygging av nye skogsbilveier. I Norge har vi bygget omkring 50 000 kilometer skogsbilvei. Til sammenlikning er Jordas omkrets på 40 000 kilometer. Når vi legger til Norges 50 000 kilometer traktorveier, som også hovedsakelig ligger i skogen, blir antallet kilometer ca 100 000 kilometer. Bare i den norske skogen har vi altså veier som rekker to og en halv gang rundt jordkloden.

Vi registrerer at utvalget ønsker mer satsing på subsidiering av skogsveinettet. Dette bør i all hovedsak fokusere på å utbedre eksisterende skogsveinett der dette er hensiktsmessig, men samtidig må en tilpasse slike subsidier så de ikke muliggjør ødeleggelse av skoger som er viktige for naturmangfold og friluftsliv. Særlig er det viktig at verneverdig skog som kan bidra til å oppfylle Stortingets mål om 10 prosent skogvern ikke hugges med subsidier fra landbruksdepartementet, mens de må vente på utredning for vern i mangel av penger fra klima- og miljødepartementet.

Skogbrukets egen miljøstandard PEFC[15] har i «Kravpunkt 4. Skogsveger», frarådet tydelig bygging av skogsbilveier inn i store sammenhengende villmarksområder i skog. Dermed bør heller ikke myndighetene subsidiere bygging av slike veier.

> *Ved planlegging av nye veganlegg skal skogeier dokumentere at veibygging over områder med registrerte spesielle miljøverdier unngås. I større sammenhengende skogarealer som har spesielle verdier for miljøvern eller friluftsliv og lite omfang av tekniske inngrep, skal nye veganlegg søkes unngått.*

Skogens rolle som karbonlager må ivaretas

Den boreale skogen utgjør et svært viktig karbonlager i et globalt perspektiv. Opp mot 85 prosent av karbonet i våre nordlige skoger lagres i jorda, ikke i stammer, greiner og nåler/bladverk. Intensivt skogbruk vil gi et netto tap av karbon fra jorda ved at flatehogst slipper inn lys og varme som starter nedbrytningen av skogsjorda og dermed slipper ut klimagasser. Dessuten favoriserer flatehogst nedbrytersoppene framfor mykorrhiza-soppene (sopprot) som viser seg å være uvurderlig for lagringen av karbon i skogsjorda. Utslipp fra skogbruk er blant annet avhengig av hvilke teknikker som brukes. Økt hogst har etter de fleste regnemåter et negativt klimaregnskap. Mer bruk av lukket hogst og økt rotasjonstid (la

---

[13] http://www.skogoglandskap.no/nyheter/2014/villmarkspreget_skog_har_store_biologiske_verdier/newsitem

[14] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Rapport-Skogsveibygging-og-hensynet-til-inngrepsfrie-naturomrader-i-Norge-INON--/id604016/

[15] http://www.pefcnorge.org/vedl/PEFC%20N%2002_Norsk%20PEFC%20Skogstandard_Juni%202016_.pdf

trærne stå lenger mellom hver hogst) vil bidra positivt til karbonregnskapet. Planting av trær på «nye arealer» er mer kontroversielt. FNs klimapanelet snakker om planting etter avskoging, men det er ikke en aktuell problemstilling i Norge. Tilplanting med trær i kulturlandskap eller på matjord vil være negativt for naturmangfold og har en tvilsom klimaeffekt. WWF forventer at en stortingsmelding om grønn konkurransekraft vil slå fast at skogen skal forvaltes slik at den bidrar til å redusere klimaendringene.

Vekst må ikke gå på bekostning av naturmangfoldet

Om lag halvparten av de utrydningstruede artene på den norske rødlisten har sitt leveområde i skogen.[16] For 85 % av disse igjen utgjør skogbruk den største trusselen. De mange artene har både en egenverdi og en kjent eller ukjent verdi for industri, medisin eller økosystemfunksjonalitet, og det er tverrpolitisk enighet om å stanse tapet av naturmangfold.

Stortinget har gått inn for 10 prosent vern av norsk skog. Dette er et minimum for å bevare naturmangfoldet og sikre et representativt vern av ulike skogstyper. I dag er kun 3 prosent av den produktive skogen beskyttet i form av naturreservater og nasjonalparker. Vekst innen skogbruket må ikke gå på bekostning av naturverdiene i norsk skog. De viktigste områdene for naturmangfoldet må vernes og en stortingsmelding om grønn konkurransekraft må legge til grunn at man skal nå målet om 10 prosent vern, og at de biologisk mest verdifulle skogområdene inkluderes i dette vernet.

Skogvern er også en viktig forutsetning for skogindustrien:

- *Økt skogvern er en forutsetning for at industrien skal kunne levere bærekraftige produkter fra skogen*, sa Stein Lier Hansen i Norsk Industri i forbindelse med felles krav om penger til skogvern i revidert nasjonalbudsjett.[17]

Grønt reiseliv

Rapporten om grønn konkurransekraft ser utelukkende på skogbruk når den omtaler mulighetene for verdiutvikling basert på norsk skog. WWF mener at verdier knyttet til friluftsliv, turisme og annen bruk av intakt natur og verneområder representerer også et stort potensiale for verdiskaping.

Skogen i Norge har et stort potensial til å bli utviklet til verdiskapning knyttet til grønt reiseliv. Reiselivsaktiviteter knyttet til opplevelsen av verneområder og vilt er sterkt økende i Norge og resten av Skandinavia. Rovviltsafari, opplevelse av tiurleik, men også tradisjonelle former for jakt og friluftsliv er etterspurte opplevelser. Potensialet på disse områdene er lite utnyttet i Norge, og norsk natur er en råvare i særklasse. WWF mener en stortingsmelding om grønn konkurransekraft må inneholde analyse og tiltak for vekst i næringer knyttet til grønne reiselivsaktiviteter.

Bioenergi og biodrivstoff

Veikartet fra skogbruksnæringen beskriver en stor økning i bruk av biodrivstoff og forutsetter at slikt drivstoff er klimanøytralt. Dette er en feilaktig forutsetning. Dersom man for eksempel øker hogstuttaket og reduserer rotasjonstiden for å erstatte fossil diesel med biodiesel fra

---

[16] http://data.artsdatabanken.no/Rodliste/HvorFinnesDeTrueteArtene

[17] http://www.wwf.no/dette_jobber_med/norsk_natur/skog/?38725/Massivt-krav-Regjeringen-m-prioritere-vern-av-skog

trevirke, vil dette kunne gi en betydelig økning i klimagassutslipp over en lang periode - akkurat i den perioden vi trenger mest å redusere utslippene.. Energieffektiviteten når man bruker biomasse fra trær til å produsere varme er betydelig høyere enn om man bruker det samme virket for produksjon av biodrivstoff. Å produsere biodrivstoff fra trevirke kan med dagens teknologi derfor ikke konkurrere med varme-/elektrisitetsproduksjon fra samme råvarebase med tanke på klima- og energiregnskapet, jf. rapporten «Analyse av klimagassutslipp fra utnyttelse av skog til energiformål».[18] I jakten på nye kilder for biodrivstoff må man se etter plantemateriale som kan konverteres med betydelig lavere energiforbruk, eller satse på nyere teknologi som til eksempel tredjegenerasjons biodrivstoff fra mikroalger.

Ved satsing på biodrivstoff er det samtidig viktig å benytte seg av restprodukter fra skogen, så lenge dette ikke fører til økte klimagassutslipp. Restprodukter fra skogsdrifter, som grener og topper (GROT), samt sagflis og avkapp fra industrien kan utgjøre grunnlaget for bioenergiproduksjon med i all hovedsak lave utfordringer knyttet til bevaring av naturmangfold og andre verdier i skogen. Samtidig er det ikke alle restprodukter som bør brukes; høsting av stubber etter hogst har betydelige negative effekter både fra et naturmangfolds- og klimaperspektiv. I tillegg er WWF svært bekymret for at økt verdi på energifraksjonen kan føre til regelstridig uttak av stående eller liggende dødt virke, og uheldige prioriteringer ved gjensetting av livsløpstrær. Nøyaktig oppfølging av miljøkrav er svært viktig her.

WWF anbefaler at en stortingsmelding om grønn konkurransekraft må sørge for:

- Tiltak for økt verdiskapning innen turisme og naturopplevelser i tilknytning til verneområder i Norge.
- Tiltak for økt verdiskapning gjennom foredling og kvalitetsprodukter fra norsk skog.
- At det innføres et mål for FSC-sertifisering av norsk skogbruk.
- Forslag om å endre miljøfiendtlige skogbrukssubsidier, som støtte til bygging av skogsbilveier, til mer miljøvennlige tilskudd som; miljøriktig tynning, ungskogspleie med sikte på kvalitetsvirke og bedre miljøkvaliteter og lukkede hogster, fleralderskogbruk, utvalgshogst, lukket hogst, økt rotasjonslenge, fjerning av fremmede treslag og skjøtsel av styvingstrær.
- Målrettet støtte til pelletsproduksjon av overskuddsflis fra sagbrukene og tiltak for å etablere et effektivt varmemarked i Norge.
- Krav til miljøregnskap for biodrivstoff som tar hensyn til både naturmangfold og klima.
- Å øke skogbrukets rolle i klimaarbeidet ved å betale skogeiere for å la skogen stå lenger (økt rotasjonstid).
- Rask og effektiv gjennomføring av målet om vern av 10 prosent av skogen.
- Forbud mot hogst av verneverdig gammelskog for å sikre at disse skogene ikke hogges før de rekker å bli vernet.
- Forbud mot skogsbilveier inn i inngrepsfrie villmarksområder og verneverdig skog, og opprettholde inngrepsfrie områder (INON) som forvaltningsbegrep i Norge. Dette krever revisjon av landbruksveiforskriften.

[18] http://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_17.pdf

- Styrking av miljøregelverket i skogbruket gjennom endringer i forskriften om bærekraftig skogbruk.[19]

3.3: Bærekraftige marine næringer vil bli enda viktigere

«Bærekraftig utvikling av næringen forutsetter kontroll med avfallsstrømmer, håndtering av sykdom og arealskonflikter» (Grønn konkurransekraft s. 78).

Bærekraftige fiskerier som økonomisk grunnlag

Norsk fiskeri leverte fangster verdt 16,4 milliarder kroner i 2015 og vil være en av bærebjelkene i norsk marin næringsvirksomhet også i fremtiden. Norge er langt fremme når det gjelder fiskeriforvaltning på en rekke arter. At mange av fiskeriene våre er bærekraftig forvaltet vil være et stort konkurransefortrinn fremover. Allerede i dag er en stor andel norske fiskerier MSC-sertifisert, noe som gir eksportmessige fordeler både når det gjelder markedstilgang og pris.

For å sikre stabile bestander og robuste økosystem, må forvaltningen imidlertid bli bedre. Ifølge FNs bærekraftmål delmål 14.2 og 14.4 skal alle marine økosystemer forvaltes på en bærekraftig måte innen 2020, og både økosystemer og enkeltbestander skal gjenoppbygges.

I dag er forvaltningen av kommersielle fiskearter basert på enbestandsmodeller, og tar i lite grad høyde for det samspillet som er mellom ulike arter i havet og de ulike artene og deres leveområder. Forvaltningen må i større grad bli økosystembasert, og kunnskapsgrunnlaget om både kommersielle og ikke-kommersielle arter, inkludert sjøfugl, sjøpattedyr, fisk og virvelløse dyr må styrkes. Det bør også innhentes mer kunnskap om hvordan vår menneskelige aktivitet påvirker arter som lever i og ved havet.

En samlet næringskomite har understreket[20] at det er særdeles viktig med en opptrapping av bestandsforskningen både ved Havforskningsinstituttet og andre forskningsmiljø som jobber med forskning på livet i havet. WWF forventer at en stortingsmelding om grønn konkurransekraft skal bygge på en kunnskapsbasert forvaltning, og at den tydelig adresserer behovet for mer kunnskap.

Gjenoppbygg arter i nedgang

Arter og bestander i havet som er truet eller i nedgang må bygges opp igjen. Dette kan skje ved at de truede artene får blir prioriterte arter etter naturmangfoldloven, ved gjenoppbyggingsplaner i regi av Fiskeridirektoratet eller gjennom en kombinasjon. Det er viktig at en stortingsmelding som omtaler grønn konkurransekraft i marine sektorer, slår fast at bestander som er truet av utryddelse eller i sterk tilbakegang skal bygges opp igjen med en klar målsetning om bærekraftig høsting.

Negative påvirkninger på marine ressurser, havforsuring

---

[19] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forskrift-om-berekraftig-skogbruk-/id92646/
[20] Innst. 8 S (2014-2015)

Stadig flere næringsinteresser ønsker å benytte mer havareal i Norge, og flere arter ønskes å utnyttes. Summen av dette vil føre til økt påvirkning på de marine artene og kan endre livsgrunnlaget for arter og leveområder. Det er derfor avgjørende i et økosystemperspektiv at Havforskningsinstituttet (HI) har kapasitet til å kartlegge og studere over tid hvilke begrensninger og muligheter som ligger for ulike næringer. WWF mener regjeringen i en stortingsmeldingen om grønn konkurransekraft bør identifisere hvilke påvirkninger som påvirker de marine ressursene negativt, og iverksette tiltak for å redusere disse. Dette gjelder spesielt fremtidige utfordringer knyttet til havforsuring, samt påvirkning fra seismikk og marin forurensing.

En grønn og bærekraftig oppdrettsnæring

Rapporten om grønn konkurransekraft legger vekt på at en fremtidig vekst i oppdrettsnæringen skal være bærekraftig (inkludert fremskaffelsen av forråvarer) og ikke komme til skade for fiskehelse, ytre miljø eller andre næringer. Utfordringen er at oppdrettsnæringen ikke er bærekraftig i dag, og store endringer må til innenfor flere ledd før produksjonen kan øke.

Størst negativ påvirkning på naturmangfoldet har oppdrettsnæringen på villaks og sjøørret på grunn av lakselus og rømming av oppdrettslaks. Situasjonen til villaksen, en nasjonal ansvarsart,[21] og sjøørreten blir stadig dårligere, og gjennomsnittlig antall villaks som vender tilbake til elvene har sunket betraktelig i takt med den kontinuerlige veksten i oppdrettsnæringen. En fersk kartleggingsstudie[22] fant at kun 22% av 104 norske laksebestander nådde kvalitetsnormen for villaks, hvilket sier at en bestand skal være av minimum *god* kvalitet. Årsakene til at 78% av bestandene ikke nådde opp var primært genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks, men lakselus og vannkraftreguleringer var også viktige faktorer (i tillegg til dette kommer mindre trusler som sur nedbør, fysiske endringer, og andre parasitter).

WWF mener at andelen rømt laks må betraktelig ned og lakselusproblemet må sterk reduseres før det kan bli noen videre vekst i havbruksnæringen. Det er økonomisk gunstig å drive en bærekraftig og grønn næring, og det vil i lengden gi et konkurransefortrinn. Som ekspertutvalget også presiserer er andre viktige miljøutfordringer vi mener næringen må ha økt fokus på i tiden fremover kontroll på avfallsstrømmer (for eksempel lukkede anlegg og settefiskanlegg), økt overgang til landbasert strømtilførsel, samt å få ned transportutslipp og ressursbruk i hele verdikjeden.

En effektiv måte å minimere påvirkningene av havbruk på miljøet og samfunnet er å skaffe en ASC-sertifisering, et uavhengig sertifiseringsorgan for ansvarlig havbruk. Produkter med en ASC-sertifisering har møtt et sett med strenge miljøkrav, og miljømerket viser forbrukerne at sjømaten kommer fra havbruk som har bærekraft i fokus. Ved utgangen av 2015 var det over 200 ASC-sertifiserte oppdrettsanlegg på verdensbasis.

Trafikklyssystemet og kvalitetsnormen for villaks

---

[21] http://www.miljokommune.no/Ordforklaringer/A/Ansvarsart/

[22] http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/Temarapport%20fra%20Vitenskapelig%20råd%20for%20lakseforvaltning/2016/Forseth4.pdf

For å redusere det globale økologiske fotavtrykket til oppdrettsnæringen må næringen bli mer bærekraftig. I 2017 vil regjeringen iverksette et nytt system for å avgjøre hvordan oppdrettsnæringen i Norge skal kunne vokse innenfor bærekraftige rammer.
Dette nye oppdrettsregimet, trafikklyssystemet, blir beskrevet i Stortingsmelding 16 (2014-2015)[23] og har som mål å redusere smittepresset fra lakselus ved å dele kysten inn i 12 unike produksjonsområder. WWF og de andre miljøorganisasjonene mener at grenseverdiene for lus på villaks er for høye, og fører til at kvalitetsnormen for villaks[24] ikke kan nås.

Det høstbare overskuddet av villaks har blitt kraftig redusert de siste 40 årene, og lakselus er langt ifra den eneste menneskeskapte påvirkningen som har en bestandsregulerende effekt. WWF viser til vårt innspill til nytt system for kapasitetsøkninger i norsk oppdrett av laks og sjøørret.

WWF anbefaler at en stortingsmelding om grønn konkurransekraft må inneholde:

- Forslag til hvordan marine arter som er truet av utryddelse eller er i sterk tilbakegang kan bygges opp igjen, med et klart mål om bærekraftig høsting.
- At arbeidet med den nye marine verneplanen sikrer at 10% av våre mest produktive og økologisk viktige havområder blir vernet.
- Tiltak for å sikre en god internasjonal overvåking av hva klimaendringene betyr for havet, og øke kunnskapen om hvilke konsekvenser havforsuring har for livet i havet i norske havområder.
- Forslag til regulering av seismisk aktivitet som gjør at gyteområder for fisk ikke påvirkes negativt eller gjør skade på sjøpattedyr.
- En målsetting om at alle norske oppdrettsanlegg blir miljøsertifisert etter ASC-ordningen.
- Miljøregelverket for oppdrettsnæringen sikrer at kvalitetsnormen for villaks kan nås.
- At ingen nye konsesjoner blir gitt for lokaliteter i nærheten av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, hvilket vil ha en positiv innvirkning på ville laksebestander.
- Videreføre ordningen med utviklingskonsesjoner til oppdrettsnæringen, spesielt lukkede anlegg og offshore-anlegg.
- Et mål om at oppdrettsnæringen gradvis bytter over til landbaserte strømkilder der det er praktisk mulig, med en økonomisk insentivordning for å få fortgang i denne prosessen.

4: WWFs innspill til finansielle grep for å styrke grønn konkurransekraft

Vi mener det er en robust strategi å prioritere det grønne, uavhengig av raskt verdens ellers beveger seg mot togradersmålet" (Grønn konkurransekraft s. 84).

---

[23] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-2014-2015/id2401865/
[24] http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Villaksportalen/Bestandstilstanden-for-laks-sjoorret-og-sjoroye/Kvalitetsnorm-for-villaks/

4.1: Forurenser skal betale, og eksternaliteter skal prises

"Utgangspunktet må være at den som forårsaker skade på natur og miljø skal betale for dette. Dette er et etablert prinsipp som må etterleves" (Grønn konkurransekraft s.28).

Forurenser skal betale

WWF støtter prinsippet om at forurenser skal betale, og ønsker et grønt skatteskifte som vrir skattene og avgiftene til fordel for de minst forurensende alternativene. Prisen må være så høy at det skal lønne seg å ikke forurense. Et godt eksempel er den norske petroleumsnæringen som har erfart stadig lavere CO2-kostnad de senere årene etter hvert som EUs kvotepriser har sunket. Da avgiften ble innført i 1991 kom bransjen raskt frem til nye utslippsreduserende løsninger, som fangst og lagring av CO2 på Sleipner med oppstart kun fem år senere. Denne teknologiutviklingen har bidratt til å gi norsk petroleumsnæring et internasjonalt konkurransefortrinn. Siden 1990 har norske utslipp av klimagasser likevel økt, og utslippene fra petroleumssektoren har økt med over 80 prosent.

WWF støtter utvalgets anbefaling om at forurenser skal betale:

- Det er viktig at prisen tilpasses tiltak som gjør at det lønner seg å ikke forurense, og som tar inn over seg reelle kostnader for natur og miljø.

Målrettet teknologistøtte er også påkrevd

WWF vil likevel understreke at prinsippet om at forurenser skal betale ikke alene er et fullgodt virkemiddel for måloppnåelse i klimapolitikken. Som utvalget selv skriver *"Fremtidig lønnsomhet er avhengig av strammere klimapolitikk globalt. Staten må derfor bidra med målrettet risikoavlasting i en tidsbegrenset periode for å fremskynde private investeringer"* (Grønn Konkurransekraft: 26). I sektoranbefalingene for en utslippsfri maritim sektor trekker utvalget frem behovet for å utvikle hjemmemarkeder for ny teknologi som siden kan eksporteres og gi globale ringvirkninger. *"Økt etterspørsel innenlands vil kunne gi norsk leverandørindustri et forsprang internasjonalt, der det også forventes en markert økt etterspørsel etter slike løsninger"* (Grønn konkurransekraft: 56).

WWF mener dette er et argument som har overføringsverdi til flere bransjer. Innen fornybar energi har Norge flere fortrinn som ikke realiseres på grunn av manglende oppskalering og kommersialisering av teknologi med eksportpotensiale. Havvind er et godt eksempel. Norske Statoil er verdensledende på flytende havvindteknologi, men norsk leverandørindustri klarer kun i begrenset grad å delta i internasjonal konkurranse på dette området, ifølge en rapport fra Intpow, Eksportkreditt og Greater Stavanger.[25]

WWF støtter utvalgets anbefaling om å støtte norsk teknologiutvikling for eksport, og anbefaler at:

- De teknologinøytrale elsertifikatene erstattes med målrettede støtteordninger tilpasset ulike teknologier hvor Norge har et potensiale for global eksport.

---

[25] https://www.eksportkreditt.no/Documents/WEB_dok/NorwegianOpportunitiesinOffshoreWindreport.pdf

Naturavgift for å prise eksternaliteter

En naturavgift, som anbefalt av grønn skattekommisjon, kan bidra til at utbyggere i større grad internaliserer miljøkostnadene, og kan i tillegg bidra til at konsesjonsprosessen fungerer bedre. Konsesjonssøker (utbygger) kan ha interesse av å overvurdere de privatøkonomiske gevinstene for å øke sannsynligheten for å få konsesjon. En naturavgift kan bidra til å rette opp denne markedssvikten som skyldes en manglende prising av eksternaliteter slik utvalget for grønn konkurransekraft påpeker.

WWF er positive til forslaget om en naturavgift, men vil presisere at en naturavgift ikke kan erstatte gjeldende regimer for konsesjoner, konsekvensutredninger, tillatelser, eller gjeldende regelverk for naturinngrep hjemlet i plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og andre lovverk. Naturverdier må fortsatt være beskyttet mot naturinngrep uavhengig av utbyggers evne/vilje til betaling av en naturavgift. Naturavgiften bør kun være aktuell når det omsøkte tiltaket er behandlet, og tillatelser gitt etter gjeldende regelverk. En mulig tilnærming er at en ny naturavgift beregnes ut fra to komponenter:

1) Nasjonal forekomstfrekvens av de natursystem som omfattes av det planlagte inngrepet. Et natursystem som er sjeldent forekommende i norsk natur bør gi høyere naturavgift enn et mer vanlig forekommende natursystem.

2) Grad av negativ påvirkning inngrepet vil ha på økologisk tilstand. Dette bør operasjonaliseres i en enkel tredelt skala (Liten påvirkning - Middels påvirkning - Sterk påvirkning). Naturavgiften for et inngrep som i påvirker natursystemet mye bør være høyere enn ved et inngrep som påvirker natursystemet i mindre grad.

Videre kan en tenke seg at det knyttes en ekstra komponent til naturavgiften hvis inngrepet skjer i et område som er vedtatt som en utvalgt naturtype i henhold til naturmangfoldloven. Arbeidet med utvalgte naturtyper er langt fra sluttført, og per i dag mangler mange sårbare og verdifulle naturtyper tilstrekkelig beskyttelse. Dette kan i en overgangsfase være krevende, men en komponent i naturavgiften knyttet til utvalgte naturtyper vil over tid kunne bidra til å øke beskyttelsen av utvalgte naturtyper.

WWF anbefaler at prinsippet om prising av eksternaliteter må inneholde hensynet til naturskade i tillegg til prising av klimagassutslipp. Dette bør føre til:

- At det nedsettes et utvalg som kan utforme et konkret forslag til innretning på en nasjonal naturavgift.
- At det innføres en CO_2-avgift på omdisponering av areal, og at denne bør inngå som en komponent i naturavgiften. Dette vil være særlig viktig for unngå omdisponering av myr, som lagrer mye karbon.
- At alternativkostnaden ved *manglende klimatiltak*, det vil si kostnadene ved økende behov for klimatilpasningstiltak, må hensyntas i alle offentlige investeringer.

4.3: Klimavennlige investeringer

"Både omstilling og vekst vil kreve risikokapital" (Grønn omstilling s. 38).

Utvalget understreker at tilgjengelig risikokapital er en forutsetning for å bygge grønn konkurransekraft for fremtiden. WWF vil særlig trekke frem og støtte opp under tre av utvalgets anbefalinger på dette området.

Behovet for en stabil og langsiktig utbyttepolitikk
Investeringer i energisektoren og i fornybar energi krever langsiktig tenkning. Store og uforutsigbare variasjoner i kapitaltilgang gjør at nye prosjekter er i konstant fare for å bli avlyst; I tillegg sender dette farlige signaler til markedet og andre investorer i sektoren.

Utbyttepolitikken overfor Statkraft har så langt vært uoversiktlige og uforutsigbar. Dette har allerede fått negative konsekvenser i form av reduserte investeringer i fornybar energi, i en tid hvor slike investeringer må økes for å sikre stabile energisystemer uten å skape ytterligere klimagassutslipp.

WWF støtter utvalgets anbefaling om å sikre en mer stabil og langsiktig utbyttepolitikk i offentlige eide selskaper.

Behovet for klimarapportering
Norge bør ligge etter den internasjonale utviklingen når det gjelder klimarapportering for selskaper, særlig på bakgrunn av at norsk næringsliv i stor grad er eksponert mot klimarisiko ved å være en liten, åpen og petroleumsdominert økonomi. En rapport[26] fra Corporate Knights viser at Oslo Børs er blant de børsene i verden som er potensielt mest utsatt for klimarisiko. Dette ser vi gjennom at OsloBørs:

- Rangeres på tredjeplass i forhold til å ha den største eierandel av registrerte fossile reserver relativt til markedsverdi.
- Oslo børs er på andreplass i forhold til å ha høyeste andel kapitalutgifter knyttet til fossile energi aktiviteter.
- Oslo Børs er på tredjeplass når det gjelder å ha høyeste andelen av omsetning fra fossil energi virksomhet.

WWF vil støttes utvalgets anbefaling om krav til klimarapportering, og understreker behovet for minst årlige rapporteringer av klimarisikoeksponering for de største selskapene i Norge.

Behov for økte investeringer i fornybar infrastruktur
Utvalget peker på at det er behov for økte investeringer i infrastruktur og fornybar energi for å løse klimaproblemene, og trekker dette frem som et område for økt norsk konkurransekraft. De trekker frem at institusjonelle investorer både nasjonalt og internasjonalt ser på slike investeringer som attraktive.

WWF støtter utvalgets anbefaling om å åpne for at livselskaper kan investere direkte i infrastrukturprosjekter og fornybar energi. Vi mener videre at argumentene som brukes for dette har overføringsverdi til Norges globale investeringer gjennom Statens Pensjonsfond Utland. I tillegg til at dette er stadig mer attraktive økonomiske investeringer vil gevinstene

[26] http://www.corporateknights.com/reports/2016-world-stock-exchanges/2016-sustainable-stock-exchange-report-released-14689620/

for klima være betydelige: WWF har beregnet at hvis SPU investerer fem prosent av sin kapital i fornybar energi, kan det spare kloden for minst 35 ganger Norges nåværende klimagassutslipp.

WWF støtter utvalgets anbefalinger om å øke norske investeringer i infrastruktur og fornybar energi. Det må føre til:

- At lliveslskaper får anledning til å eie mer enn 15% av selskaper i «forsikringsfremmed virksomhet».
- At Statens Pensjonsfond Utland får mandat til å investerer opp til 5% av fondets verdi direkte i infrastruktur for fornybar energiproduksjon og distribusjon.

4.4: Offentlige anskaffelser skal være grønne

"Etter vår vurdering er den næringspolitiske effekten av offentlige innkjøp i Norge å presse marginene på gårsdagens teknologier" (Grønn konkurransekraft: 42).

WWF støtter utvalgets fire anbefalinger for aktive offentlige anskaffelser, og vil fremheve behovet for å inkludere offentlige anskaffelser som en del av den kommende klimaloven.

5: Avslutning

Klimapolitikk handler om å styre et samfunn i en ny retning. Næringspolitikk handler om å stimulere til verdiskaping og velferd på riktig sted, til riktig tid. Grønn konkurransekraft handler om å få til begge deler, samtidig. Dette krever politisk innovasjon. WWF vil berømme utvalget for grønn konkurransekraft for å ha levert en lang rekke gode anbefalinger som bidrar til politisk nytenkning. Vi vil samtidig understreke behovet for å sikre at en grønn omstilling av norsk økonomi må bli en omstilling som ivaretar både klima- og naturhensyn. Grønn vekst som går på bekostning av sårbare arter og natur, er heller ikke gode klimaløsninger. I dette høringssvaret har vi trukket frem de anbefalingene vi mener er nødvendige for å sikre en utvikling som ivaretar begge deler. Vi håper å se disse anbefalingene videreført i en egen stortingsmelding for grønn konkurransekraft.

Med vennlig hilsen,

Nina Jensen
generalsekretær
njensen@wwf.no
WWF Norge

Ingrid Lomelde
leder for klima og energi
ilomelde@wwf.no